

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

25. september 2017

EM 2017/15a
Bendt B. Kristiansen

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut (Formand for Naalakkersuisut)

Et mere lige samfund i fremdrift

Kære medborgere, kære medlemmer af Inatsisartut, kære Naalakkersuisut

Tak til Formanden for Naalakkersuisut for åbningstalen.

Valgperioden lakker mod enden og tiden hvor Inatsisartuts indsats vil blive vurderet nærmer sig og den tid hvor vi kan gøre en indsats lakker mod enden, men store indsatser står forude og venter.

Lad os benytte den sidste tid for at vise sammenhold, målrettet indsats i fællesskab i samarbejdets navn for samfundets skyld.

Vi er bekendte med, at store udfordringer står forude, hvilket Økonomisk Råd også gentog deres bemærkninger om uddannelse, økonomi, fiskeri, velfærd, trafik, lejernes forhold, på arbejdsmarkedet samt ikke mindst i forhold til gøre en indsats over for samfundets svageste.

Her i efteråret har man tendens til at mindes sommerens hændelser. Tsunamikatastrofen i Nuugaatsiaq i juni måned har påvirket os alle. Vi grønlandere viste vores store evne til at vise sammenhold når der sker katastrofe. Allerede fra de første timer begynde vi i tæt sammenhold om at undersøge hvordan vi kunne hjælpe de ramte. Dermed viste vi vores styrke og lad os håbe at vi grønlandere aldrig mister dette gode evne. Hændelsen viste næste kærlighed som vi vil huske for evigt. Utallige af vore landsmænd kan ikke vende tilbage til deres hjem i Nuugaatsiaq og Illorsuit og har måttet finde et andet midlertidigt hjem. Ikke mindst er vore tanker hos dem der mistede livet og deres familier; vi sender vores medfølelse til deres bopælsfæller og familier. Ikke mindst ønsker vi at takke kommunerne og de kommende kommuner for det gode samarbejde.

Inuit Ataqatigiit ønsker at rose Naalakkersuisut for deres øjeblikkelige handling ved katastrofens indtrædelse og for hurtigt at orientere det øvrige samfund. Måske er det den største opgave som beredskabskommissionen har foretaget sig i sit virke. Vi ønsker at takke folk på stedet, politiet, redningstjenesten, Arktisk Kommando samt alle der har deltaget i dette arbejde.

Mange familier har mistet deres hjem og myndighederne har vurderet at indbyggere på 2 bygder foreløbigt ikke kan vende hjem. Inuit Ataqatigiit udviser en stor forståelse for Naalakkersuisut forsigtige tilgang for at bestykke folk på grund af fare for nyt fjeldskred. I sådanne tilfælde har beskyttelse af menneskers liv forrang.

Vore tanker vil stadigvæk være hos folk i Uummannaq fjorden i endnu flere måneder og år og arbejdet er endnu ikke tilendebragt. Inuit Ataqatigiit støtter fuldt omkring Naalakkersuisuts arbejde for de katastroferamte.

Velfærd og lighed

Hvorfor er vi imod lighed? Hvordan opnår vi øget lighed?

I disse år efterlyses et liv i velfærd i samfundet og som følge heraf har mange af vore medborgere flyttet til et land med høj velfærd, til et højtlønsland og hvor der stilles højere krav til samfundet. Sådanne forhold viser at der er skævheder i opbygningen af vores samfund, hvor en stor del af os får pålagt for mange byrder og at vi ikke stiller større krav til den velhavende del af befolkningen.

Alle lande der er baseret på fælles velfærd har alle valgt ikke at basere sig på flad skattesystem, hvorfor det er tilfældet skyldes at en flad skattesystem øger uligheden i samfundet.

Inuit Ataqatigiit er tilfredse med de mange reformforslag Naalakkersuisut fremlægger til efterårssamlingen. Vi kan være en del af beskæftigelsesfradrag, så længe det er finansieret via en skat for de velhavende. Beskæftigelsesfradraget skal være incitament-skabende for en øget beskæftigelse og vi er velvidende om at mange udtaler sig om at arbejdsløse som ellers er jobklare mistænkes for skattespekulation med deres fradrag, som med vi mener med et beskæftigelsesfradrag kan nedbringes en del.

Nogle gange skal man finansiere omkostninger for at sikre en øget indtægt til landskassen, man skal dog være opmærksom på at omkostningerne ikke overstiger befolkningens evne til at bære omkostningerne, ligesom det er tilfældet med lufthavnsplanerne.

Inuit Ataqatigiit mener, at Naalakkersuisut skal være forsigtige og sikre sig mod alt som kan have negativt samfundsmæssigt virkning med finansieringen af nybygning og udvidelser af eksisterende lufthaven igennem Kalaallit Airport A/S.

Blandt de vigtige spørgsmål som skal sikres bæredygtig løsning på, er hvordan vi sikrer en solidarisk og bæredygtig løsning på de mange servicekontraktbaseret og dermed mindre rentable lufthavne, løsningen skal sikre at vi ikke rammer lokalsamfundene med øget billetomkostninger.

Kommuner og bygder

Omstrukturering på det offentlige pågår stadigvæk, vi skal i den anledning huske, at vi midt i processen om overdragelse af ansvarsområder fra Selvtstyret til kommunerne og omstrukturering i kommunerne ikke svigter det borgernære service, og vi er glade for at det kommende Kommune Qeqertalik allerede tager højde for netop det i deres kommende kommunale system.

Vi hører mere og mere til mange bygder som ønsker at tage større medansvar i egen udvikling, vi mener at et ønske om større medansvar er helt naturligt. Det er naturligt at der arbejdes for, at bygderådene sikres et større medansvar i de områder der vedrører deres lokalsamfund.

Når Qaasuitsup Kommunia opdeles i 2018 til to kommuner, henholdsvis Kommuni Qeqertalik og Avannaata Kommunia ønsker vi, at det går godt for begge kommende kommuner.

Det er på sin plads at man i den kommende boligreform vil flytte boligadministrationen fra Selvtstyret til kommunerne eftersom det er kommunerne der selv ved bedst hvor behovet er størst i egen kommune.

Lysten til beskæftigelse – medansvar

Den vilje vi hver i sær har til at beskæftige os er samfundets styrke, der sørger for kapitalens cirkulering i samfundet og det er samfundets vilje. De enkelte hjem har hver i sær forpligtelse for at sikre at man får positivt syn på aktiv beskæftigelse.

Ingen stiller spørgsmålstegn ved at arbejdet skal kunne betale sig. Når det vurderes at det med at være i beskæftigelse ikke kan betale sig og et liv i overførselsindkomster er nemmere, viser dette at der er noget der ikke stemmer i opbygningen af samfundet. Inuit Ataqatigiit mener at især børnefamilier samt arbejdere i lav- og mellemindkomstgruppen i samfundet skal have lettet deres levevilkår.

Vi mener at læringsmålene i folkeskolen skal være et af de vigtigste elementer i samfundets medansvar, vi mener at dette kan nås ved at vi i samfundet får et nyt syn i et samfund der baserer sig i, at man udviser medansvar i samfundet ved at beskæftige sig.

Lad os nu lige tænke os grundigt om; i dag har Royal Greenland importeret 38 kinesiske arbejdere til at arbejde i deres fiskefabrikker! Hvis vi end ikke kan skaffe medarbejdere til landets vigtigste eksistensgrundlag, nemlig fiskeeksporten, hvor er vi så henne?

I forhold til i dag skal vi opnå, at betydeligt flere elever der forlader folkeskolen i fremtiden skal vide hvad de vil i livet, hvilken uddannelse de vil tage i fremtiden og hvor de ønsker at beskæftige sig. Sådant tilgang til livet er vilje til at påtage sig medansvar og vilje til at være med til at løfte samfundet.

Målet skal være at sikre flere og flere forlader folkeskolen med den størst mulige nysgerrighed og motivation. Baggrunden for målet er at sikre alle har en medansvarsfølelse og dermed være med til at løfte og udvikle samfundet.

Socialt arbejde

Det er vigtigt at øge de sociale tiltag, og som koalitionspartier samarbejder vi om det. Bekæmpelsen af uligheden indebærer forebyggelse og samarbejde mellem flere parter samt tidlig indsats for at vore landsmænd som lider og forsømte børn. Vi er glade for at der er større samarbejde mellem Naalakkersuisut og kommunerne, og opfordrer endnu engang at man bruger flere kræfter på det.

Vi ved at socialområdet varetages af kommunerne som finansieres via bloktilskuddet. Vi er fuldt ud klar over at vi har en stor opgave over for samfundets borgere, der har brug for hjælp, hvilket børnetalsmanden i de senere år har haft stor udredning omkring og vi ønsker at benytte lejligheden for at takke talsmanden for denne indsats, for udredningen indeholder blandt andet om de problemer som vi har svært ved at løfte og som blandt andet minder os om, at vi mere skal være opmærksomme på børns rettigheder i vores arbejde.

Lad os spørge os selv om hvordan vi kan opnå bedre tiltag og hvem der skal arbejde med disse tiltag?

Vi må erkende at de midler vi benytter i dag ikke længere er tilstrækkelige. Vi mangler faglærte socialrådgivere, vi mangler socialmedhjælpere; så hvem er det så der til sidst skal løfte opgaverne, for vi skal jo også blive gamle en dag.

Alkohollov

Vi kan mærke at der er et stort behov for diskussion om alkohol i befolkningen efter at Naalakkersuisut har fremlagt deres lovforslag.

Vi er glade for at Naalakkersuisut i arbejdet med alkoholloven valgt at tage opfordringer fra det internationale sundhedsorganisation WHO i betragtning. Vi har bidt mærke i og er glade for ift. WHO's opfordring til om alkohol og som har stor effekt, især bekæmpelsen af synligheden og den lette adgang samt reklamation af alkohol.

I mange år har vi i Inuit Ataqatigiit prioriteret børnenes vilkår. Vi vil arbejde for at børnene skal vokse op trygt, og vi er glade for arbejdet med alkoholloven er baseret på og prioriteret børnenes tryghed.

Arbejdet med fiskeriet skal laves med omhu

Også her i efteråret har fiskeriet været et af det mest debatterede emner. Inuit Ataqatigiit er bekendte med, at vi nu langt om længe har en debat omkring hvordan vi rent faktisk ønsker at forny fiskeriloven. Vi arbejder for at gøre det helt klart ved kvotetildelingene, at det er samfundet der er ejere af vore ressourcer. Vi arbejder ligeledes for at opretholde fiskeriet for den enkelte fisker og for samfundet. Bæredygtighed i bred forstand skal være udgangspunktet, bæredygtighed for miljø, arter, økonomi, kultur og ikke mindst for vore efterkommere og deres kommende efterkommere.

Inuit Ataqatigiit ønsker at påpege flere forhold i forbindelse med den kommende fiskerilov. For det første selve proceduren; det arbejde der skal foretages politisk skal være veludformet, ligesom det ikke skal være en debat udelukkende politikere imellem, men at vi samarbejder tæt med parterne. Reformen af denne størrelse skal udføres med inddragelse. Og det er særligt vigtigt når vi taler om samfundets vigtigste erhverv. Inuit Ataqatigiit vil gerne opfordre politikere samt de implicerede parter om at disse fortsætter de gode samtaler, hvor man arbejder for at fuldføre samtaler om det som samfundet kan bestå af. Lad os hver især ikke fokusere på hvad vi kan være uenige om, lad os fokusere på hvad der kan samle os.

I dette emne skal vores evne om at kunne lytte være i centrum. Derudover skal vi i betydelige arbejder som denne være opmærksomme på omhu og undgå at lave fejl. Vi skal opnå, at have en fuld udredning omkring det fremsatte lovforslags konsekvenser.

Vi har alle bidt os mærke i, at fiskeri efter hellefisk i Diskobugten har haft tilbagegang i forhold til de forrige år, hvorfor vi finder det helt naturligt, at Formanden for Naalakkersuisuts ord om ny forvaltningspolitik i netop dette forvaltningsområde som værende naturlig.

Telekommunikation

Vi hilser Teleposts arbejde med at forbedre internetforbindelserne ude på kysten med tilfredshed, som sker på baggrund af TelePosts nuværende struktur. Desuagtet får borgerne i Qaanaaq, Ittoqqortoormiit samt Tasiilaq, som udgør 8 % af befolkningen, ikke gavn af disse forbedringer.

Det næste mål må være at forbedre de yderdistrikter der har kommunikation over satellitter skal have forbedret service, som kan ske via samtale med den danske regering.

Råstofudvinding

Råstofudvinding skal bane vejen for et bredere fundament for landets erhverv og indtægtsmuligheder.

Vi har i år lagt mærke til at det går i den rigtige retning ift. råstofudvinding. En mine er åbnet, og en anden er i gang med at blive opført og som vil komme i gang med udvinding til næste sommer. I starten af efteråret også blevet meddelt i nyhederne at efterforskninger er blevet tredoblet ift. sidste år. Oven i det er herboende med tilladelse til efterforskning og udvindelse af råstoffer blevet mange flere som aldrig før. Ud over det nævnte er vi spændte på og følger tæt på de fremtidige planer om råstofudvinding.

Vi har gode forhåbninger om den gunstige udvikling, men vi skal heller ikke forglemme at vi endnu har stort arbejde foran os. Der er mange ting vi skal passe på, som eksempel skal vi forbedre vores rammer for råstofudvinding hvis vi skal kunne være konkurrencedygtige i verden. Ikke mindst skal vi passe på og have øjnene åbne over for de mulige virkninger for vores natur og miljø ved minedrift. Derfor skal vi løbende kontrollere og vurdere de mulige virkninger.

Forsvar

I disse år er der magtkampe blandt stormagterne, bl.a. om arktis. Nogle stater er nu også begyndt at demonstrere deres våben og bomber, nogle vil også mene at den anden kolde krig nu småt er begyndt.

Nu hvor situationen i verden er anspændt kan man ikke komme uden om at Grønland skal til hver en tid skal inkluderes i forhandlinger i Folketinget omkring forsvar og udenrigsanliggender i arktis, som Igaliku aftalen beskriver det.

Vi må nu arbejde for at få mere indflydelse om sager der vedrører Grønland gennem det danske forsvar, f.eks. mere tidsvarende satellit forbindelser i arktis, der kan gavne steder som i Qaanaaq, Ittoqqortoormiit samt Tasiilaq.

Vi må stå fast ved og arbejde for at tiltag omkring arktis styrkes i Folketinget, selvom der i planerne til forsvaret er blevet foreslået at bruge færre penge på Arktisk Kommando.

Det er tankevækkende og en grund til at vække en større samfundsdebat om hvorfor så få er med til at sikre civilforsvaret. Sikring mod flere og flere tilmelder sig civilforsvarets uddannelsesprogrammer kan sikres gennem et større lokalt engagement fra Søværnet og Forsvaret.

I dag er det det danske søværn og forsvaret som blandt andet har ansvaret for fiskeri inspektion, logistisk assistance af forskere, herunder målinger, miljøtilsyn og miljøforureningsberedskab. Mange af disse områder har vi eller selv evner og mulighed til at løfte.

Fremtiden – selvstændighed

Inuit Ataqatigiit har siden partiets stiftelse haft Grønlands økonomiske samt i folkeretlige forstand selvstændighed som et af dets vigtigste formål, som alle partier nu har sluttet sig omkring, hvilket vi selvfølgelig er tilfredse med, blandt andet / også gennem udnyttelse af landets ressourcer til gavn for hele samfundet.

Debatten og arbejdet for selvstændighed er godt i gang nu, ligesom arbejdet med vor grundlov kører til vores tilfredshed, hvorfor vi gerne vil opfordre til at samfundet deltager i denne debat, for det er alene det grønlandske samfund der bestemmer om dets selvstændighed, hvorfor det til den tid er vigtigt at man er parate.

De folk der skal være selvstændige skal også påtage sig et større ansvar. Det er det vi er på vej imod. Det er det som Inuit Ataqatigiit glæder sig til. Det gælder udadtil overfor udlandet, det gælder indadtil overfor vore medborgere.

Vi grønlandere udgør markant flertal her til lands. Det er os der afgør vor fremtid og os alene, hvilket grønlanderne gennem afstemningen i 2009 lagde grundstenene til.

Vi skal indtil vi opnår selvstændighed og ikke mindst under arbejdet med grundloven være opmærksomme på dette ansvar. Et folk der giver plads til andre, som tager udgangspunkt i det grønlandske og som er stolte over deres identitet og som ikke er "bange" for dem der er anderledes.

For vi grønlandere er ret så forskellige. Dette forskellighed skal være vores styrke også i vores bestræbelser for at opnå selvstændighed.

Flertallets behandling af mindretallet viser hvordan vi er som folk. Der tager Inuit Ataqatigiit udgangspunkt i gensidig respekt, modstand mod undertrykkelse samt involvering. For disse er jo kendetegn ved et stærkt samfund.

Vi ser frem til at bredt at inddrage befolkningen i det kommende arbejde.

Vi kommer en fortrøstningsfuld og lys fremtid i møde, en fremtid hvor vores efterkommere kommer til at tage over fra os.

God debat